

raadsinformatiebrief

Registratienummer:
BWV-22001943

Heerlen,

Onderwerp

Voortgang Heerlen-Noord

Inleiding/aanleiding

Bijgaand informeren wij u over de stand van zaken met betrekking tot het programma Heerlen-Noord. In het najaar is er een themabijeenkomst Heerlen-Noord voor de gemeenteraad.

Opbouw Alliantie - Nationaal Programma Heerlen-Noord

Het Nationaal Programma Heerlen-Noord (NPHLN) is een samenwerking (Alliantie) van bewoners, bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties. Het NPHLN heeft de ambitie om de achterstanden op diverse thema's (wonen, werken, leren, gezondheid en veiligheid) in te halen en over 25 jaar op het landelijk gemiddelde uit te komen. Zodat het voor de levenskansen van de volgende generatie niet meer uitmaakt of een kind opgroeit in Heerlen-Noord of elders in Nederland.

De Alliantie wordt ondersteund door een programmabureau. De programmadirecteur van NPHLN werkt voor en met het Alliantie-overleg en het Alliantie-bestuur/kerngroep. Het programmabureau NPHLN is een onafhankelijk en flexibel bureau dat de programmadirecteur ondersteunt. De gemeente is één van de Alliantiepartners.

De opgave en de aanpak in Heerlen-Noord vragen een breed meedenken en draagvlak vanuit de sectoren en tegelijk een slagvaardig bestuur dat de inbreng van de verschillende sectoren weegt en stuurt op uitvoering en resultaten. Hierbij past een organisatiemodel dat ook aansluit bij de fase waarin het programma nu verkeert. Gekozen is daarom voor governance- en organisatiemodel als startmodel. Het is een tijdelijke structuur die gaandeweg wordt aangepast als daar aanleiding voor is. Ook bewoners hebben hierin een plaats. In 2023 is er in ieder geval een evaluatie en een formeel herijkingsmoment van de governance en de organisatieopzet. De governance van het NPHLN is vastgelegd in het organisatieplan (zie bijlage).

De inbreng van de gemeente in het NPHLN is een gezamenlijke collegeverantwoordelijkheid waarbij de individuele wethouders vanuit de eigen portefeuille hun steentje bijdragen. Martin de Beer treedt op als coördinerend wethouder die de gemeente vertegenwoordigt in de relevante netwerken van het programma Heerlen-Noord zoals onder andere het alliantieoverleg. Wethouder Jordy Clemens neemt namens de gemeente ook deel aan Alliantie. De Burgemeester is voorzitter van het Alliantie-overleg, primair vanuit de belangen van alle Alliantiepartijen.

Het college vervult zijn rol binnen de Alliantie binnen de financiële en inhoudelijke kaders die de gemeenteraad daarvoor heeft aangegeven, onder andere in de begroting. Dit is vergelijkbaar met de inbreng in bijvoorbeeld Stadregio Parkstad Limburg.

Voortgang programma

De Alliantie Heerlen-Noord heeft oktober 2021 een routekaart opgesteld. Deze is november 2021 in de gemeenteraad onderschreven. De routekaart is uitgewerkt in een Toekomstplan 'Hier start onze inhaalrace' (zie bijlage). De Alliantiepartners hebben 17 juni 2022 de ambitie, de doelen, de leidende principes en de keuzes van de vijf leefgebieden zoals geformuleerd in de Routekaart en het Toekomstplan onderschreven als kader voor het Nationaal Programma Heerlen-Noord. Zij onderschrijven dat het uitvoeringsprogramma 2022-2027 de koers en kaders geeft voor het programma voor de eerste periode. De Alliantiepartners hebben uitgesproken zich maximaal in te spannen voor het NPHLN en gaan bijdragen aan de uitvoering met bijhorende samenwerkingen en doorbraken.

Toekomstplan

In het toekomstplan is de context geschetst van Heerlen-Noord met bijbehorende cijfers. Dit geeft de urgentie aan voor een programma met een grote ambitie met structurele en duurzame veranderingen. Deze verbeteringen vragen lef, kosten tijd en eisen gezamenlijke inzet van alle betrokkenen. De Alliantie gaat aan de slag vanuit de leefgebieden Leren, Werken, Gezondheid, Wonen en Openbare Ruimte, en Veiligheid en heeft deze nu in het toekomstplan geclusterd rond vier thema's: 1) talentontwikkeling, 2) werk en bestaanszekerheid, 3) gezondheid en leefomgeving en 4) leefbaarheid en veiligheid. Voor de thema's zijn uitgewerkt de doelen, de mogelijke interventies en de beoogde resultaten. Het toekomstplan bevat de kaders voor het eerste Uitvoeringsprogramma 2022-2027.

Financiering

Het Rijk maakt via haar Rijksvertegenwoordiger onderdeel uit van de Alliantie Heerlen-Noord. Het Rijk onderschrijft de doelstellingen en de ambitie van NPHLN en heeft zich - samen met de andere Alliantiepartners- verbonden om hier 25 jaar lang aan te werken. Voor de afdekking van de kosten voor het programmabureau NPHLN is in 2022 een bedrag van € 725.000,- beschikbaar uit de Decentralisatie-uitkering Stedelijke Vernieuwing.

Programma Leefbaarheid en Veiligheid

Op 4 juli 2022 heeft Minister De Jonge (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening) het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid aangeboden aan de Tweede Kamer. Met dit programma worden de eerste stappen gezet voor een langjarige inzet van het Rijk om samen met gemeenten en andere lokale partijen de leefbaarheid en veiligheid in steden weer op orde te krijgen en de bewoners weer perspectief te bieden. De aanpak is uitgebreid van 16 naar 20 focusgebieden in 19 steden. Heerlen-Noord maakt daar onderdeel van uit.

In dit programma is aangegeven welke werkwijze wordt voorgestaan. O.a. werken met een Alliantie (met Rijksvertegenwoordiging) en ruimte creëren voor experimenten en

maatwerk; waar relevant kan bijv. de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek worden aangevuld. Daarnaast onderzoeken of rijksmiddelen meer Ontschot en gebiedsgericht kunnen worden ingezet, binnen beschikbare middelen uit de diverse rijksbudgetten. Dit sluit goed aan bij de NPHLN.

De centrale doelstelling van het Nationaal Programma is om de leefbaarheid en veiligheid van de meest kwetsbare gebieden in Nederland in 15-20 jaar tijd op orde te brengen en het perspectief van de bewoners te verbeteren. Dit vraagt om een langjarige, integrale en doelgerichte inzet van het Kabinet, waarbij, als dat nodig is, een onorthodoxe aanpak van de vraagstukken die zich in de gebieden aandienen niet uit de weg wordt gegaan.

Om deze doelstelling te realiseren zet dit programma in op drie subdoelen:

- Het verbeteren van de fysieke leefomgeving
- Het bieden van een beter perspectief
- Het vergroten van de veiligheid

Binnen het programma zijn actielijnen benoemd:

- Woningen en wijken: We verbeteren slechte woningen en zorgen voor meer gemengde wijken;
- Meedoen: We zorgen dat meer bewoners kunnen meedoen in de samenleving.
- Veiligheid We investeren in preventie jeugdcriminaliteit en weerbaarheid.

De actielijnen, de uitwerking daarvan en de door het rijk gevraagde governance sluiten goed aan bij het toekomstplan NPHLN, bijvoorbeeld het werken met een Alliantie.

Het programma Leefbaarheid en Veiligheid bevat een overzicht van de rijksbudgetten waaruit dit wordt gefinancierd. Hierop kunnen gemeenten een beroep doen voor de uitvoering van de plannen. Het Toekomstplan van NPHLN is hiervoor steeds een belangrijke basis.

Belangrijke potentiële financieringsbronnen voor de ambitie van Heerlen-Noord zullen zijn de regiodeals, het volkshuisvestingsfonds, en het programma Preventie met Gezag en Nationaal Programma Onderwijs. Aanvragen voor deze fondsen zullen worden voorbereid zodra de procedure hiervoor wordt opengesteld. De concept subsidieaanvraag voor Preventie met Gezag is eind juni ingediend.

Bijdrage gemeente aan NPHLN

Voor de uitvoering van dit Nationaal Programma Heerlen-Noord (NPHLN) wordt dus een beroep gedaan op diverse Rijksbudgetten. Bij het vaststellen van de begroting 2022 werd ervan uitgegaan dat eerste helft al extra rijksmiddelen hiervoor beschikbaar zouden komen. Vooralsnog is alleen het werkbudget van het op 1 april gestarte programmabureau NPHLN gedekt via de decentrale uitkering van het Rijk. In het rijksprogramma Leefbaarheid en Veiligheid is aangegeven dat een basisbedrag voor de gemeenten met een stedelijk focusgebied ter beschikking wordt gesteld voor de inrichting van de programmaorganisatie. De komende drie jaar zal uit de middelen van het Volkshuisvestingsfonds hiervoor jaarlijks per focusgebied € 500.000 beschikbaar zijn. Mochten aanvullende rijksmiddelen voor extra inzet in Heerlen-Noord niet tijdig ter beschikking komen, dan zullen hiervoor aanvullende middelen moeten worden gevonden, die voor een deel kunnen worden gezien als voorfinanciering van toekomstige middelen voor het NPHN en de Heerlense activiteiten hierbinnen.

Inhoudelijke bijdrage aan NPHLN

Gemeente Heerlen staat niet stil en werkt nu al volop aan de thema's en doelstellingen waaraan we ons in het NPHLN hebben verbonden. Bijgaand een kort overzicht daarvan.

Talentontwikkeling

Rijke schooldagen

Rijke schooldagen houdt in dat een school in een verlengde schooldag extra tijd besteedt aan de brede talentontwikkeling, waaronder sport, cultuur, cognitieve begeleiding, gezonde leefstijl en sociaal-emotionele ontwikkeling. De Gezonde School van de Toekomst biedt daarnaast ook nog een gezond ontbijt of gezonde lunch aan. Het doel is kansengelijkheid te bevorderen en is daarom vooral geschikt voor scholen in aandachtsbuurten.

Met ingang van het schooljaar 2021-2022 zijn twee basisscholen gestart met rijke schooldagen. Basisschool de Vlieger is gestart als Gezonde School van de Toekomst en basisschool de Horizon met een verlengde schooldag. Het komende schooljaar zullen nog eens drie scholen starten met (de voorbereiding van) een rijke schooldag.

Verder heeft het ministerie van OCW aangekondigd met 45 coalities in het land een Voorloperstraject Rijke Schooldag te willen starten. De Alliantie Heerlen Noord heeft zich hiervoor aangemeld. Bij toekenning zullen nog meer scholen in Heerlen Noord rijke schooldag worden.

Kansrijk van Start

In april hebben wij u reeds geïnformeerd over Kansrijk van Start Heerlen 2021-2023 en Kansrijke Start Parkstad 2020-2023.

Heerlen krijgt in Noord een nieuwe 'winkel': de Sjpruut Sjop. Hier kunnen ouders en aanstaande ouders uit Heerlen die een steuntje in de rug nodig hebben babyspullen krijgen, die essentieel zijn voor een gezonde en veilige start. Tegelijkertijd wordt de Sjpruut Sjop een ontmoetingspunt voor jonge ouders waar zij terecht kunnen met hun vragen over zwangerschap, bevalling en opvoeding. Hier wordt de connectie met het Jonge Ouder Project (JOP), de Sjpruutcafés en het Ooievaarsmoedersproject gelegd, door de aanwezigheid van gastmoeders, ooievaarsmoeders en professionals die informatie en voorlichting komen geven.

De Gemeente Heerlen huurt een pand in Heerlerheide van woningcorporatie Weller en heeft Alcander/Jens een subsidie verstrekt om deze voorziening op te zetten en te begeleiden in samenwerking met Werk voor Heerlen en de Bovengrondse Vakschool. We werken in de Sjpruut Sjop nauw samen met professionals in het medische en sociale domein, de coalitie Kansrijke Start en zoeken de verbinding met project sociaal-veilig. De nieuwe Sjpruut Sjop gaat in september open.

Werk en bestaanszekerheid

Bovengrondsvakschool (BVS)

Het programma van de Bovengrondse Vakschool (werksferen) wordt ontwikkeld. De gemeente faciliteert dit verder door een pand hiervoor geschikt te maken en Bovengrondse Vakschool dit te laten gebruiken als ware zij eigenaar. Doel is om op termijn ong. 300 mensen extra naar werk toe te leiden. Dit via opzet van 10 verschillende werksferen, met rond de 10 werkgevers per werksfeer.

Hiervoor zijn de benodigde middelen beschikbaar gesteld in de vorm van een subsidie voor de ontwikkeling van 10 werksferen, een investeringskrediet voor de verbouwing en het ophogen van de jaarlijkse subsidie aan Werk voor Heerlen voor de implementatie van het vakgerichte ontwikkelprogramma binnen de Bovengrondse Vakschool. Het Definitief Ontwerp (DO) ten behoeve van de verbouwing is inmiddels door het college vastgesteld binnen de financiële kaders die de Raad daarvoor heeft afgegeven. De Vereniging BVS is opgericht.

Gezondheid en leefomgeving

Met gelden vanuit Regiodeal en Volkshuisvestingsfondsprojecten kunnen wij een start maken voor een integrale gebiedsgerichte aanpak in de drie prioritaire gebieden in Heerlen-Noord. Met gelden vanuit regiodeal worden door corporaties panden aangekocht en getransformeerd in gebieden waar er druk is op de veiligheid en leefbaarheid zoals in de prioritaire wijken GMS, Vrieheide en Hoofdstraat-Kasteelbuurt. De verbouwing van de Saffierflat is gestart mei 2022, inhuizing nieuwe bewoners word voorzien in 2023. Het woningbestand ca. 165 woningen van Woonpunt in de wijk in Slakhorst wordt aangepakt, waarvan er uiteindelijk zo'n 140 woningen gerevitaliseerd/ herbouwd worden. De gemeente Heerlen investeert in vernieuwing van de Openbare Ruimte. Na de herontwikkeling zal er een hernieuwde wijk ontstaan (met oog voor cultuurhistorie), waarbij aandacht is voor sociale samenhang, energie, klimaatadaptie en gezondheid. Doorstroomwoningen in Eikenerveld (Diepenbrockstraat)/ MSP (Eindhovenstraat) zijn in ontwikkeling (realisatie van 2* 10 flexibele wooneenheden). Doel is intentieovereenkomst met Wonen Limburg en voorbereiding procedure in 2022 en in 2023 vergunning en bouw. Voor financiering wordt gebruik gemaakt van specifieke rijksuitkering voor kwetsbare groepen.

Op basis van de rapportage van de opbrengsten van GMS On Tour (visie en kijk van bewoners op (de toekomst van) hun wijk) wordt een flexibele integrale uitvoeringsagenda opgesteld. In het Cultuurhuis is een platform gecreëerd met bewoners waarbij 2-maandelijks voortgang kan worden besproken en ervaringen worden gedeeld (GMS café, try out 15 juni 2022). Het gaat vooral over het organiseren van de behoeften van de bewoners voor hun wijk. Het Cultuurhuis wordt ook gebruikt als zogenaamde 'co-working space'. Het beoogt een nieuwe samenwerking tussen bewoners, ondernemers, overheid en partners. Vertrouwen, zichtbaarheid en daadkracht staan centraal.

Voor Vrieheide zijn uit de 3e tranche van de bestaande Regiodeal Parkstad middelen beschikbaar voor een bijdrage aan een integrale wijkaanpak, waarbij de aanpak van de particuliere woningvoorraad en de sociale veiligheid centraal staan. Dit wordt mede gevoed door het Volkshuisvestingsfonds dat is bedoeld voor verduurzaming van de

particuliere woningvoorraad en zal mede worden gericht op de laagste inkomens (energiearmoede). Aan een uitvoeringsplan wordt gewerkt.

Groen samen doen

Groen doet goed. Samen werken aan groen activeert, houdt fit, verbindt, en vergroot betrokkenheid in de buurt. Bewoners stimuleren en ondersteunen om hun omgeving te vergroenen draagt dus bij aan diverse doelstellingen tegelijkertijd. We willen via een versnelling in 2022 vergroeningsprojecten uitvoeren om resultaten te laten zien. Deze dienen ter inspiratie en als vliegwiel om nieuwe initiatieven uit te lokken. De acties geven een grote kwaliteitsimpuls aan de leefomgeving van de inwoners. We verwachten dit jaar ong. tien kansrijke bewonersinitiatieven in Heerlen-Noord te ondersteunen.

Leefbaarheid en veiligheid

Project Sociaal Veilig

In mei 2021 werd in enkele geprioriteerde wijken van Heerlen-Noord (Vrieheide, Kasteelbuurt, Hoofdstraat-West Hoensbroek) de aanpak Sociaal Veilig gestart. Deze is gebaseerd op de methodiek 'Operatie Hartslag' en heeft de ambitie om samen mét ('vóór en dóór') bewoners te werken aan leefbare en veilige wijken waarin het prettig wonen is en waar eenieder gelijke kansen heeft om mee te doen. Nadat in de eerste fase stevig werd ingezet op handhaving en normalisering werd op verschillende manieren en op verschillende momenten het contact met bewoners gezocht. De vele signalen die mede daardoor werden opgevangen worden vrijwel direct besproken en vertaald in concrete acties en/of interventies. Voorbeelden hiervan zijn integrale flexacties waarbij kamerverhuur- en overlastpanden op misstanden en overtredingen zijn gecontroleerd, extra inzet gericht op jongerenoverlast, oppakken van zorgvragen of aanbieden van (extra, ontbrekende) diensten, cameratoezicht geïntroduceerd op twee locaties, uitvoeren van extra toezicht door straatcoaches en BOA's.

De afstemming met partners gebeurt binnen het zogenoemde Leefbaarheidsoverleg (signalen over de fysieke leefomgeving) of binnen het Casuïstiekoverleg (signalen over achter-de-voordeur problematiek).

Er groeit een gemeenschappelijke/gezamenlijke verantwoordelijkheid waarbij bewoners initiatieven (mogen/kunnen/durven) nemen en waar gemeenten en ketenpartners faciliteren en ondersteunen. Zo worden bijvoorbeeld extra opruimacties samen met bewoners georganiseerd.

Per 1 april dit jaar is de sociaal-veilig aanpak tevens uitgerold in de wijk GMS. Ook hier is een samenwerkingsstructuur opgezet gericht op beheersing van leefomgeving en zorgproblematiek. Op dit moment hebben we financiering van de aanpak geborgd tot 1 april 2023. Ambitie is de aanpak langdurig te borgen en verder uit te rollen over de andere wijken in Heerlen Noord.

Onderzocht wordt of het voormalig politiebureau in Hoensbroek kan worden ontwikkeld tot een coördinatiecentrum sociale veiligheid waarin veiligheidspartijen elkaar treffen en integraal met elkaar samenwerken. Het enthousiasme van de potentiële partners van het Veiligheidscentrum is groot en ze verlangen ieder naar een vergaande en innovatieve samenwerking waarin nieuwe concepten worden ontwikkeld om de problematiek duurzaam aan te pakken en op die manier een constructief toekomstperspectief te genereren. Na de zomer wordt toegewerkt naar een intentieovereenkomst met potentiële partners.

Kernthema:

Bestuurskracht

Bijlagen

- Toekomstplan en kaders uitvoeringsprogramma NPHLN
- Organisatieplan NPHLN
- Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,
namens dezen,
wethouder voor Economie en Arbeidsmarkt, Financiën en Sport, Duurzaamheid, Heerlen
Noord,
M.E.E. de Beer